

## Åtgärdsplan efter utvärdering av forskarutbildningen vid Institutionen för medicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet

Bedömargruppen utgick utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering vid utvärderingen av forskarutbildningen vid Institutionen för medicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet (**bilaga 1**).

Följande personer ingick i bedömargruppen:

- Jan Nilsson, Professor Lunds universitet (ordförande)
- Hanna Blåhed, Doktorand Umeå universitet (studentrepresentant)
- Rikard Landberg, Professor Chalmers tekniska högskola
- Gunilla Almered Olsson, Professor Samhällsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet
- Kerstin Åmark, Verksamhetschef Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Inför platsbesöket lämnade Institutionen för medicin ett underlag till bedömargruppen (**bilaga 1**). Den 29 mars 2023 genomfördes ett upptaktsmöte och efterfrågat material kompletterades kort där efter. Platsbesöket genomfördes sedan den 11-12 maj. Bedömargruppen förmedlade sitt utlåtande den 20 juni, 2023 (**bilaga 2**).

### *Bedömarutlåtandet*

I bedömarutlåtandet uppmärksammande bedömargruppen att utmaningen med att utvärdera en forskarutbildning, vilket gjorde att de fokuserat på att identifiera områden där det finns förutsättningar att förbättra. Under respektive kriterium listade de punkter med förslag på förbättringar. Sammanfattningsvis uttrycker dock bedömargruppen att deras ”genomgående intryck att forskarutbildningen vid institutionen för medicin är av god till mycket god kvalitet.”

### *Åtgärdsplanen*

Under hösten 2023 har institutionen samlat ihop och diskuterat förslag till åtgärder med anledning av utvärderingens bedömning och de punkter som bedömargruppen lyfte fram. Vid följande möten har bedömarutlåtandet diskuterats:

- Forskarutbildningsrådet (FUR) 230829, 230926 och 231024, samt 240312
- Forskarutbildningsutskottet 230920 och 231108
- Institutionsledningsmöte 231113

Inkomna åtgärdsförslag har sammanställts av ordförande i Forskarutbildningsutskottet och har tillsammans med institutionsledningen bearbetats till ett förslag för åtgärdsplan för Institutionen för medicin. Slutligen fastställs åtgärdsplanen för forskarutbildningen vid Institutionen för medicin av vice dekan för forskarutbildningen. I tabell 1 listas bedömargruppens förslag följt av plan för åtgärder, inklusive tidsplan och ansvarig aktör.

Tabell 1. Åtgärdsplan utifrån bedömargruppens förslag, indelat utifrån kriterium 1-6<sup>#</sup>

1. De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål			
5. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov			
Bedömargruppens identifierade brister och rekommenderade förslag*	Åtgärder	Tidsplan	Ansvarig
<p><b>Identifierad brist:</b> Det är bedömargruppens uppfattning att Sahlgrenska akademien i samarbete med framtida potentiella arbetsgivare bör analysera och formulerade kompetenser och färdigheter som är särskilt betydelsefulla för medicinskt forskarutbildade inom olika samhällssektorer. De är uppenbart att dessa kompetenser och färdigheter kan skilja sig åt inom sjukvården, akademien, näringsliv och förvaltning. Sahlgrenska akademien bör därför överväga om och hur målsättningen för forskarutbildningen kan differentieras så att den på ett bättre sätt kan anpassas till den enskilda forskarstuderandes framtida karriärutveckling samt avnämarnas behov.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Samverka med representanter för forskarutbildningens avnämare för att anpassa forskarutbildningens utformning så att den motsvarar de framtida arbetsgivarnas behov och de forskarutbildades karriärmöjligheter.</p>	<p><b>SA:</b> Ett sätt att få klarhet i om forskarutbildningens utformning motsvarar framtida arbetsgivares behov är att införa regelbundna exit polls och alumni-undersökningar där tidigare doktorander får uttala sig om nyttan de haft av forskarutbildningen vid SA, och vilken kompetens de upplever sig sakna.</p> <p>FUR kommer införa en exit poll för alla doktorander i samband med ansökan om examen, samt att införa återkommande alumni-undersökning.</p> <p>FUR kommer göra en genomlysning för att utreda förutsättningarna för att genomföra en alumni-undersökning. En rapport kommer sammanställas.</p> <p>FUR kommer dessutom ha fortsatt dialog med representanter för avnämare för att säkerställa forskarutbildningens utformning motsvarar arbetsgivares behov.</p>	<p>2024</p> <p>2026</p>	<p><b>SA:</b> FUR</p>
		<p><b>Inst med:</b> Forskarutbildningsutskottet (FUU) kommer sprida information om exit-poll och alumni-enkäter för att få så stor svarsfrekvens som möjligt bland institutionens alumner med doktorsexamen när de införs.</p> <p>Prefekter och FUU kommer kontinuerligt utvärdera och diskutera behov av åtgärder utifrån undersökningarnas resultat för institutionens räkning, samt i dialog med avnämare.</p>	<p>2024-</p>

	Även på institutionsnivå kommer prefekten föra dialog med representanter för avnämare för att säkerställa forskarutbildningens utformning motsvarar arbetsgivares behov. Specifikt kommer dialog bland annat föras med Sahlgrenska sjukhusets FoUI-direktör.		
<p><b>Identifierad brist:</b> En stor andel av tillgängliga forskningsmedel används för att finansiera doktorander. Bedömargruppen lyfter frågan om den aktuella dimensioneringen av forskarutbildningen är adekvat, dvs om det är optimalt för den medicinska forskningens kvalitet och utveckling att forskningen i så stor utsträckning genomförs av doktorander. Man bör även analysera om den idag relativt sett stora del av tillgängliga forskningsmedel som allokeras till forskarutbildningen är optimalt för den medicinska forskningens kvalitet och utveckling i stort.</p> <p><b>Rekommendation:</b> Överväg om forskarutbildningens dimensionering ligger på rätt nivå med avseende på behovet av forskarutbildade i samhället och med avseende på hur mycket forskningsmedel som används för att finansiera den.</p>	<p><b>SA:</b> Nuvarande dimensionering av forskarutbildningen avgörs till stor del av tillgången till forskningsanslag (både externa och interna) samt tillgången på lämpliga kandidater till doktorandanställningar.</p> <p>Tillkommer gör akademigemensamma medel för delfinansiering av ca 14 projektbundna doktorandtjänster årligen, samt ca 4 postdoktorstjänster. Delfinansiering för ca 2 av dessa tjänster har årligen Institutionen för medicin erhållit i öppen konkurrens.</p> <p>FUR bildar en arbetsgrupp för genomlysning av den komplexitet som omfattar forskarutbildningens dimensionering. En rapport kommer sammanställas.</p>	2027	<b>SA:</b> FUR
	<p><b>Inst med:</b> Institutionen kommer ta del av resultaten från akademins kommande exit-polls och alumni-undersökningar för analys om det kan ge ledning till dimensioneringen av institutionens forskarutbildning.</p> <p>Översyn (både retroaktivt och prospektivt) kommer genomföras av hur många doktorander som antas, respektive hur många postdoktorer som antagits vid Inst medicin. Fördelningen kommer diskuteras inom FUU och med institutionsledningen.</p>	2025	<b>Inst med:</b> Prefekt och FUU
<b>2. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum</b>			
<p><b>Identifierad brist:</b> Kvaliteten på de obligatoriska kurserna sågs inte som ett problem, men bedömargruppen identifierar att kursernas innehåll inte upplevs relevanta för alla när ansatsen är så bred.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b></p>	<p><b>SA:</b> Forskarutbildningskommittén (FUK) utvärderar kontinuerligt alla forskarutbildningskurser vid SA, inklusive de obligatoriska kurserna. Uppdelning till mindre kurser infördes vårterminen 2023 och utvärderas nu. Förslaget om att dela upp i än mindre kurser/valbara moment får diskuteras vidare inom FUK. Det obligatoriska kurserna är i stor utsträckning i enlighet med övriga medicinska fakulteter.</p>		<b>SA:</b> FUR

<p>Undersök hur det obligatoriska kursutbudet kan utformas så att det bättre motsvarar behoven och gör att det upplevs som meningsfullt för alla. Se till exempel över om alla moment behövs för alla och om vissa kurser kan delas upp i mindre valbara kurser.</p>	<p>SA har ett regelverk som möjliggör tillgodoräknande av tidigare relevanta kurser och kommer tydliggöra det.</p> <p>FUR kommer också förtydliga att doktoranderna har en kunskapsbredd inom sin forskarutbildning.</p>	<p>2024</p> <p>2024</p>	
<p><b>Identifierad brist:</b> Bedömargruppen identifierar utifrån intervjuerna att den elektroniska individuella studieplanen (eISP) upplevs som ett nödvändigt ont krav utan att ägna större tanke åt syftet med den. Gruppen lyfter att det verkar som att utformningen av eISP i sig och hur rapportering kring denna sker utgör hinder, som ibland ligger i vägen för fokus på systematisk uppföljning av doktorandstudierna. Det vore därför önskvärt att se över hur eISP är utformad för att få den bättre anpassad till behoven vid Sahlgrenska akademien och institutionen för medicin så att den kan bli ett mer användbart hjälpmedel för alla inblandade.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Arbeta vidare med att utveckla eISP så att fler upplever det som ett meningsfullt stöd. En allt för långt driven nationell samordning vad avser utformningen av eISP kan komma i konflikt med dess grundläggande syfte.</p>	<p><b>SA:</b> Göteborgs Universitet (GU) är ett av flera svenska lärosäten som använder eISPn. Det finns en nationell styrkommitté som föreslår ändringar. Där har SA två representanter med och således är det utmanande för Sahlgrenska Akademin (SA) att få till stånd förbättringar. Det finns även ett tidigare rektorsbeslut inom GU att samtliga fakulteter måste använda eISPn.</p> <p>FUR kommer diskutera SA-gemensamma förslag på förbättringar i eISPn genom inkludering av handledare och doktorander. Förslag lyfts sedan till den nationella styrkommittén.</p> <p>FUR kommer diskutera vilka punkter i eISPn som ska fyllas i.</p> <p>En matris över exempel på lärandemoment som kan passa för respektive kursmål kommer distribueras till doktorander.</p>	<p>2025</p> <p>2024</p>	<p><b>SA:</b> FUR</p>
<p><b>Identifierad brist:</b> Även om avsaknad av provotid är en följd av goda intensioner lyfter bedömargruppen att det är högst anmärkningsvärt då det i stället kan få negativa följder som går tvärt emot intensionerna. En risk är</p>	<p><b>SA:</b> För närvarande tillåts inte provotid för nya doktorander enligt Högskolelagen. Det är därför en nationell fråga, så inga åtgärder planeras.</p>	<p>2024</p>	<p><b>Inst med:</b> FUU, inkl forskarutbildningssamordnare och studierektorer</p>

<p>att doktorander i hög grad innan de blir antagna får utföra forskningsuppgifter som senare tillgodoräknas i doktorandutbildningen och doktoranden därmed i praktiken varit skuggdoktorand.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Driv frågan om 6 månaders provotid för doktorander.</p>			
<b>3. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet</b>			
<p><b>Identifierad brist:</b> Bedömargruppen noterar att 19 av de 137 listade huvudhandledarna vid Institutionen för medicin hade doktorsexamen som högsta examen. Det är därför oklart om de ännu uppnått den vetenskapliga skicklighet och erfarenhet som krävs för att fungera som huvudhandledare.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Inför krav på uppnådd docentur för huvudhandledarskap av doktorander.</p>	<p><b>Inst med:</b> Ledningen och FUU ställer sig tveksamma till förslaget att införa krav på docentur för huvudhandledare. Nedanstående två rutiner finns redan på plats för att säkerställa god handledarkompetens:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Prefekt och studierektorerna granskar handledarkonstellationen vid anmälan om att inrätta ett doktorandprojekt. I de fall när huvudhandeldaren inte är docent kommer extra vikt läggas vid att övriga handledare har dokumenterad handledarerfarenhet och vetenskaplig skicklighet.</li> <li>- Prefekt och studierektorerna kommer säkerställa att meriterade handledare fortsatt finns inom handledargruppen vid handledarbyte.</li> </ul>	2024	<p><b>Inst med:</b> Prefekt och studierektorer, samt FUU</p>
<b>4. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll</b>			
<p><b>Identifierad brist:</b> Även om huvudhandledarnas vetenskapliga kompetens bedöms som genomgående mycket god finns viss osäkerhet rörande deras pedagogiska kompetens och erfarenhet som handledare. Institutionen har inte tillgång till information om hur många av de befintliga huvudhandledarna som genom gått handledarutbildning.</p>	<p><b>SA:</b> Identifiera andelen huvudhandledare som inte har handledarutbildning för att undersöka behovet.</p>	2025	<p><b>SA:</b> FUR</p>

<p><b>Rekommenderat förslag:</b> Säkerställ att alla handledare redovisar genomgången handledarutbildningen till institutionen och att de som ännu inte erhållit denna utbildning ges möjlighet att göra det. För seniora handledare med lång erfarenhet av handledning inom forskarutbildningen men som saknar formell kompetens kan med fördel en anpassad kortare utbildning tas fram.</p>	<p><b>Inst med:</b> Översyn av rutiner vid institutionen för att säkerställa att alla handledare redovisar genomförd handledarutbildning (eller motsvarande).  Översyn av rutiner vid byte av handledare, att den nya handledarkonstellationen besitter handledarkompetens och handledarutbildning.  Översyn av nyttjande av befintlig kurs för erfarna handledare vid institutionen för medicin.</p>	2024	<p><b>Inst med:</b> Prefekt och FUU, inkl forskarutbildnings-samordnare och studierektorer</p>
<b>6. Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.</b>			
<p><b>Identifierad brist:</b> Doktorandrådet på fakultetsnivå arbetar aktivt med att säkerställa att alla institutioner har en levande Doktorandkommitté. Detta är numera ett faktum för alla institutioner på SA förutom Institutionen för Medicin.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Bedömningsgruppen rekommenderar att det görs insatser på institutionen för att med hjälp av Doktorandrådet tillhandahålla information om Doktorandkommittén och framhålla dess betydelse för studentinflytandet.</p>	<p><b>SA:</b> En arbetsgrupp kommer tillsättas för hur förutsättningarna för doktoranders engagemang i utbildningen kan stärkas.</p>	2025	<p><b>SA:</b> FUR</p>
	<p><b>Inst med:</b> FUU för fortsatt diskussion med Doktorandrådet om hur Doktorandkommittén kan bli aktiv igen.  Prefekt, FUU, studierektorer och forskarutbildnings-samordnaren kommer sprida information om doktorandkommitténs arbete och nytta via: -nyhetsbrev - hemsidan -doktoranddaggar -doktorandkurser</p>	2024	<p><b>Inst med:</b> Prefekt och FUU, inkl studierektorer, forskarutbildnings-samordnare</p>

	FUU för dialog med doktorander för att sprida doktorandkommitténs arbete och nytta vid respektive avdelning för att täcka in alla avdelningar.		
<b>7. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger</b>			
<p><b>Identifierad brist:</b></p> <p>Vid Sahlgrenska akademien och vid institutionen för medicin finns sammantaget ett stort antal internationellt sett ledande, dynamiska forskarmiljöer, som utgör nav för väl fungerande akademiska verksamheter av stor betydelse för en forskarutbildning med tex. regelbundna seminarier, utbyten med internationella miljöer, nätverkande, kritisk massa och delande av metoder och tekniker. Doktorander som är inte är aktiva i dessa miljöer, och som exempelvis befinner sig i mindre miljöer ofta ute på klinik, behöver få tillgång till samma bredd och dynamik för att inte gå miste om viktiga element kopplade till internationalisering, mobilitet, och seminarier.</p> <p>Ledningen är väl medveten om problematiken kring mindre (kliniska) miljöer och hur detta negativt kan påverka forskarutbildningen och har idéer och förslag på hur detta ska kunna motverkas i det långa loppet genom skapandet av kliniska kluster, upprättandet av Sahlgrenska Life etc. Men konkreta</p>	<p><b>SA:</b></p> <p>Alla, inklusive doktorander, bör ha så bra arbetsmiljö som möjligt. Nyligen har detta undersökts via en elektronisk GU-administrerad arbetsmiljöundersökning (ARK). Bland samtliga fakulteter inom GU så fick SA bäst resultat i denna undersökning, även om svarsfrekvensen var något under förväntan.</p> <p>FUR kommer fortsätta finansiera forskningsdagen för doktorander och verka för ytterligare mötesplatser.</p> <p>Doktorandrådet kommer fortsätta att arrangera forskningsdagar för doktorander där nätverkande och vetenskap står i fokus för akademins alla doktorander.</p>		<p><b>SA:</b></p> <p>FUR och Doktorandrådet</p>
	<p><b>Inst med:</b></p> <p>Inst för medicin kommer fortsätta med terminsvisa utlysningar av medel för internationell eller nationell vistelse vid annan forskningsmiljö. Prefekterna ser över möjligheten att avsätta medel i budget för utlysningar även efter VT2024. Utlysningarna kommer fortsätta att beredas av FUU.</p> <p>FUU kommer stimulera institutionens doktorander att brett delta i seminarier där forskning diskuteras. Information om institutionens seminarier kommer sammanställas på institutionens interna hemsida.</p>	2024	<p><b>Inst med:</b></p> <p>Prefekt och FUU, inkl studierektorer, forskarutbildnings-samordnare</p>

<p>insatser med lite kortare tidshorisont saknades delvis.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Ta fram ett åtgärdsprogram för att säkerställa en god miljö för forskarutbildning inom alla kliniska områden.</p>	<p>Få huvudhandledare att än mer tydliggöra den planerade forskningsmiljön för doktoranden vid anmälan om antagning som doktorand.</p> <p>FUU kommer fortsätta att arrangera årlig doktoranddag där nätverkande och vetenskap står i fokus.</p> <p>Studierektorerna och forskarutbildningssamordnaren fortsätter att varje termin hålla informationsträff för institutionens nya doktorander med möjlighet till frågor och svar.</p> <p>FUU tillsammans med Doktorandkommittén anordnar workshops för samverkansdoktorander inom primärvården respektive specialistvården för att öka chansen till samarbeten, samt för tips att få tid för forskning.</p> <p>Tydliggöra befintliga geografisk mötespunkter för institutionens doktorander inom primärvården och vid sjukhusen, för att öka känslan av samhörighet för samverkansdoktorander och möjlighet till samarbeten. Ett exempel på en ny kommande mötespunkt är flytten under 2024 av Avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa till Wavrinskys plats (gamla Geovetarcentrum) (för mer info se åtgärder under kriterium 9). Övriga avdelningar kommer också aktivt behöva arbeta för att samla doktorander i en sammanhållen aktiv klinisk forskningsmiljö.</p> <p>Sahlgrenska life kommer på sikt geografiskt föra samman en del av institutionens prekliniska och kliniska forskning, vilket ämnar säkerställa en god miljö för alla studenter inom forskarutbildningen.</p>		
<p><b>8. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs</b></p>			



<p><b>Identifierad brist:</b> Visserligen genomförs en förhandsgranskning av avhandlingen som ska säkerställa att den håller tillräcklig kvalitet, men detta ger i sig begränsad information i vilken mån den forskarstuderade uppnått lärande- och examensmålen. En möjlighet skulle kunna vara att halvtidskontrollen får en viktigare betydelse som formell examination alternativt att andra former utvecklas för att säkerställa att forskarutbildningens lärande- och examensmål uppnås. Vi ser positivt på att Sahlgrenska Akademin redan påbörjat ett arbete in denna riktning.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Arbeta vidare med hur forskarutbildnings-kvalitet kan säkerställas till exempel genom utveckling av examinationsformerna.</p>	<p><b>SA:</b> FUR och de akademigemensamma studierektorerna kommer utvärdera förändringar som införts vid halvtidsseminariet, samt kontinuerligt diskutera framåt förbättringar av examinationsformerna. I dagsläget finns alltså halvtidsseminariet som en kurs och förgranskningen av underlaget inför disputation, som viktiga moment av stor betydelse för den formella examinationen.</p>	2024	<p><b>SA:</b> FUR</p>
	<p><b>Inst med:</b></p>		<p><b>Inst med:</b></p>
<p><b>9. Övriga synpunkter från bedömargruppen</b></p>			
<p><b>Identifierad brist:</b> Behovet av ämnesöverskridande kunskaper och erfarenheter ökar i takt med den ständigt ökande kunskapsmängden om sambandet mellan kropp, själ och omgivande ekosystem. Forskarutbildningen är till stor del inomvetenskaplig i de olika forskarutbildningsämnena. Däremot är de fyra forskarskolorna vid Sahlgrenska akademien som erbjuds till doktorander – utpräglat tvärvetenskapliga och har en struktur som uppmuntrar ämnesövergripande projekt och lärande.</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Fortsätt utveckla konceptet med tvärvetenskapliga forskarskolor.</p>	<p><b>SA:</b> SA får fortsätta att främja etablering av tvärvetenskapliga forskarskolor där ämnesöverskridande kunskaper och erfarenheter ges.</p>		<p><b>SA:</b> FUR</p>

<p><b>Identifierad brist:</b> Forskningen som bedrivs inom specialistvården är mycket viktig, men bedömggruppen vill även understryka vikten av att tydligare lyfta fram de samarbeten som sker med primärvårdens aktörer. Detta kan särskilt beaktas i relation till nationella direktiv avseende framtidens hälso- och sjukvård, vilken framhåller primärvården som bas för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem</p> <p><b>Rekommenderat förslag:</b> Ökad dialog med primärvården för utökad integrering och utveckling av forskarutbildning inom denna verksamhet.</p>	<p><b>Inst för med:</b> Avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa kommer att förlägga sin verksamhet i Hälsovetarcentrum (gamla Geovetarcentrum). Denna förflyttning sammanfaller med att bland annat Regionhälsans FoUUI-enhet i Göteborg också kommer flytta dit. Syftet med denna omlokalisering är att främja en gynnsam forskningsmiljö inom primärvården, vilket kommer att stärka samarbetet mellan regionen och universitetet. Det kommer också ge en sammanhållen forskningsmiljö för doktorander och forskare inom ämnet allmänmedicin.</p>	2024	
---	---	------	--

*Förkortningar:* FUU, Forskarutbildningsutskottet; FUR, Forskarutbildningsrådet; FUK Forskarutbildningskommittén; GU, Göteborgs universitet; Inst med, Institutionen för medicin; SA, Sahlgrenska akademien.

<sup>a</sup> Kriterierna ingick i instruktionen vad gäller uppdraget för den externa bedömggruppen (Bilaga 1).

\*Från bedömarutlåtandet från den externa bedömggruppen (Bilaga 2).